



Per Overgaard
Madsvej 21, Tæbring
7900 Nykøbing Mors

15. november 2005
Dato: 09.02.15G01/05-1694
Journal nr.: 9b Tæbring By, Tæbring
Deres j. nr.: loj
Initialer: 99 70 70 74
Direkte tlf.: Teknik@morsoe.dk
E-mail:

Miljøgodkendelse af Madsvej 21

Morsø Kommune har med brev af 2. juli 2004 modtaget ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen Madsvej 21 jf. § 33 i *miljøbeskyttelsesloven*¹ samt *bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed*².

Miljøgodkendelsen omfatter godkendelse af anlæg til husdyrproduktion på Madsvej 21, Tæbring, 7900 Nykøbing Mors, ejet af Per Overgaard.

Husdyrproduktionen er godkendelsespligtig under listepunkt I 101.a) i bilag 1:
"Anlæg til husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder, dog 270 dyreenheder hvis mindst 90 % af dyreenhederne stammer fra søer med tilhørende smågrise til 30 kg (i)".

Til grund for Morsø Kommunes behandling af sagen, ligger ansøgning om miljøgodkendelse, VVM-redegørelse og oplysninger givet på tilsyn på ejendommen. En miljøteknisk beskrivelse af virksomheden fremgår af bilag 1, mens Morsø Kommunes vurdering fremgår af bilag 2.

Miljøgodkendelsen omhandler kun de miljømæssige forhold efter *miljøbeskyttelseslovens* § 33. Ansøger har selv ansvaret for at indhente eventuelle godkendelser og tilladelser efter anden lovgivning.

Miljøgodkendelsen skal revurderes efter 8 år.

Miljøgodkendelsen meddeles på følgende vilkår

1. Generelt

Ejendommen skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen og som anført i godkendelsens beskrivelse af landbruget.

Ændringer i ejerforhold og ansvarshavende skal meddeles til Morsø Kommune.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om miljøbeskyttelse.

² Bekendtgørelse nr. 943 af 16. september 2004 om godkendelse af listevirksomhed.

2. Produktionens omfang

Godkendelsen omfatter en husdyrproduktion på 13.420 producerede slagtesvin fra 30 kg til 102 kg. Efter den planlagte udvidelse vil ejendommens dyrehold være på i alt 376,7 DE.

Husdyrproduktionen er godkendt til slagtesvin, og justeringer i vægtintervallet er tilladt når den samlede produktionsstørrelse overholdes.

Ændringer i dyreholdet skal anmeldes til Morsø Kommune. Derudover må virksomheden ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde, der indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt af Morsø Kommune.

3. Lugt

Lugtemissionen fra husdyrproduktionen må ikke overstige 33.718 LE/s, beregnet efter "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", FMK 2002. Lugtemissionen fra staldene må i øvrigt ikke give anledning til væsentlige lugtgener hos naboer.

Hvis Morsø Kommune vurderer, at der forekommer væsentlige lugtgener fra staldene, skal virksomheden lade foretage en lugtmåling, målt ved afkastene på ejendommen, samt en spredningsberegning efter OML-modellen. Målelaboratoriet og analysen skal godkendes af Morsø Kommune. Hvis lugtmålingen viser, at den tilladte lugtemission fra staldene er overskredet, skal ejeren efterfølgende foretage lugtbegrænsende tiltag. Der kan kun kræves én lugtmåling om året.

Ejendommen og dens omgivelser skal renholdes, så lugtgener begrænses mest muligt. Der må ikke findes unødvendige våde områder og fast gødning på gulv og spalter.

Ventilationssystemet skal rengøres mindst 1 gang årligt.

Mindst 1 gang årligt skal ventilationssystemet gennem serviceeftersyn.

4. Støj

Virksomhedens bidrag til det ækvivalente korrigerede støjniveau dB(A), målt ved skel til nærmest liggende enkeltbolig, eller i 100 meters afstand fra driftsbygninger, må ikke overskride:

Dag: kl. 7.00 - 18.00: 55 dB(A)

Aften: kl. 18.00 - 22.00: 45 dB(A)

Nat: kl. 22.00 - 07.00: 40 dB(A)

Den maksimalværdi støjværdi i nattetimerne, må ikke overstige 55 dB(A) i ovennævnte afstand.

Hvis Morsø Kommune skønner, at der er støjgener fra driften af virksomheden, skal virksomheden for egen regning eftervise, at gældende støjkrav overholdes. Støjmålingen skal foretages af en akkrediteret støjmåler.

Støjmålingen kan højst kræves én gang årligt og skal foretages i overensstemmelse med Miljøstyrelsens Vejledning nr. 6/1984: "Måling af ekstern støj" og Miljøstyrelsens Vejledning nr. 3/1996: "Supplement til vejledning om ekstern støj fra virksomheder".

5. Husdyrgødning

Der skal være mindst 9 måneders opbevaringskapacitet på ejendommen. Der skal som en del af markplanen hvert år udarbejdes en beregning af tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

6. Næringsstoffer

På de udspretningsarealer, der ligger i et nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-område), må nitratudvaskningen til det nydannede grundvand ikke overstige 40 mg/l.

Nitratudvaskningen fra ejendommens øvrige arealer (OD-område) må generelt ikke overstige 50 mg/l til det nydannede grundvand.

Senest 3 år efter godkendelsesdatoen må tilførslen af fosfor på ejendommens udspretningsarealer ikke overstige fraførslen af fosfor fra samme arealer beregnet som et gennemsnit over 5 år.

Dokumentation for overholdelse af vilkårene omkring næringsstoffer skal dokumenteres i virksomhedens grønne regnskab ved modelberegning, Simmelsgård III B eller tilsvarende.

7. Affald

Farligt affald, herunder olie- og kemikalieaffald, samt medicinrester, kanyler m.m., skal opbevares på befæstet og overdækket areal uden afløb.

Kanyler og medicinrester skal bortskaffes gennem I/S MOK, Thisted.

Animalsk affald, herunder selvdøde dyr og fostre, skal bortskaffes til godkendt destruktionsanstalt og opbevares i container eller overdækket med fast tæt overdækning, så der ikke opstår uhygiejniske forhold i tidsrummet inden afhentning.

8. Medicin og pesticider

Medicin og kanyler skal opbevares i aflåst skab.

Sprøjtemidler skal opbevares i et aflåst skab eller aflåst rum uden afløb.

9. Skadedyr

Der skal ved flueplage på ejendommen foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrlaboratorium. Rovfluer er omfattet af bestemmelserne.

10. Spildevand

Vask af maskiner m.m. skal foregå på vaskeplads indrettet i overensstemmelse med retningslinjerne, som de fremgår af Landbrugets Byggeblade, Dansk Landbrugsrådgivning.

11. Grønt regnskab

Der skal årligt udarbejdes Grønt Regnskab for bedriften svarende til programmet "Grønt Regnskab" udgivet af Landbrugets Rådgivningscenter, Skejby, 2001. Der skal anvendes den seneste reviderede version.

Det grønne regnskab skal suppleres med dokumentation for, dels at vilkår om næringsstoffer under punkt 6 overholdes og dels for modtager og mængde af fiberfraktion fra gylleseparering.

Det grønne regnskab skal indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning én gang årligt senest 3 måneder efter regnskabsårets afslutning. Regnskabet skal foreligge første gang for regnskabsåret 2007.

Afslutning og klagevejledning

Godkendelsen vil blive offentliggjort ved annoncering i ugeavisen og Morsø Folkeblad henholdsvis den 16. og 18. november 2005.

Godkendelsen kan påklages til Skov- og Naturstyrelsen inden 4 uger fra godkendelsens offentliggørelse. Eventuel klage skal være skriftlig og indsendes til Morsø Kommune, Teknisk Forvaltning, Jernbanevej 7, 7900 Nykøbing M. Efter klagefristens udløb videregiver Morsø Kommune klagen til Skov- og Naturstyrelsen.

Klageberettigede er ansøger, Viborg Amt samt enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Herudover er der i *miljøbeskyttelseslovens* §§ 99-100 angivet en række interesseorganisationer, som ligeledes er klageberettigede.

Godkendelsen er gældende, når klagefristen er udløbet, under forudsætning af, at der ikke er indkommet klager. Søgsmål af denne godkendelse skal jf. *miljøbeskyttelseslovens* § 101 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Venlig hilsen


Børge Asferg
Stadsingeniør


Søren H. Larsen
Bygningsinspektør

Kopi til:

Morsø Landbrugscenter, Ringvejen 63, 7900 Nykøbing M
Viborg Amt, Skottenborg 26, 8800 Viborg
Arbejdstilsynet, Søndergade 16A, 7800 Skive
Embedslægeinstitutionen for Viborg Amt, Sct. Mikkelsgade 4,1, 8800 Viborg
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø

Bilag 1: Miljøteknisk beskrivelse
Bilag 2: Morsø Kommunes vurdering
Bilag 3: Lavteknologisk gylleseparering

1 Bilag 1 Miljøteknisk beskrivelse

1.1 Ejerforhold

Ansøger og ejer er Per Overgaard, Madsvej 21, Tæbring, 7900 Nykøbing Mors, CVR nr.: 38795813. P-nummer: 1.001.771.981, Matrikelnummer: 9b Tæbring By, Tæbring.

1.1 Oplysninger om virksomheden

Virksomheden er omfattet af listepunkt I 101.a) i bilag 1 i listebekendtgørelsen:

"Anlæg til husdyrproduktion for mere end 250 dyreenheder, dog 270 dyreenheder hvis mindst 90 % af dyreenhederne stammer fra søer med tilhørende smågrise til 30 kg (i)".

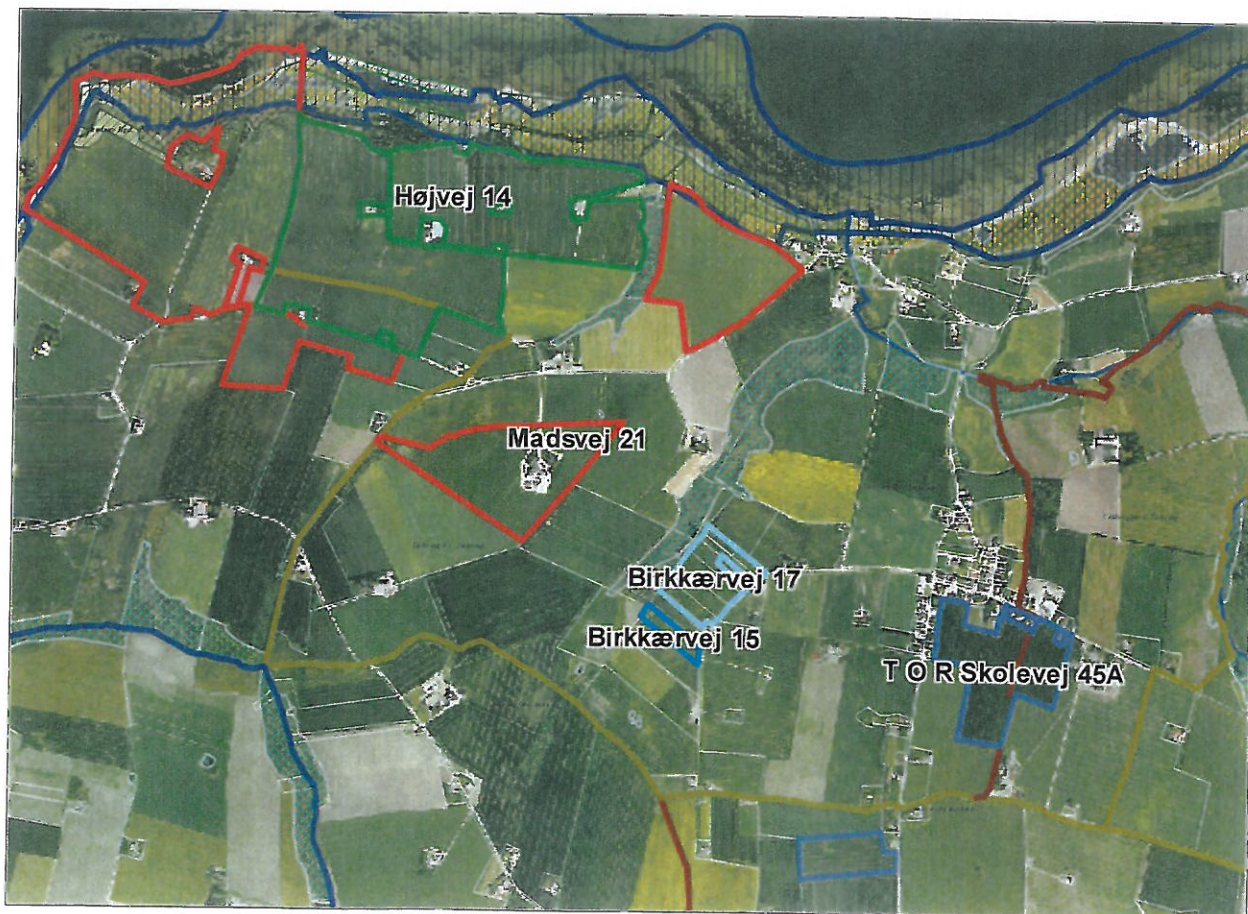
1.2 Kort beskrivelse af det ansøgte projekt.

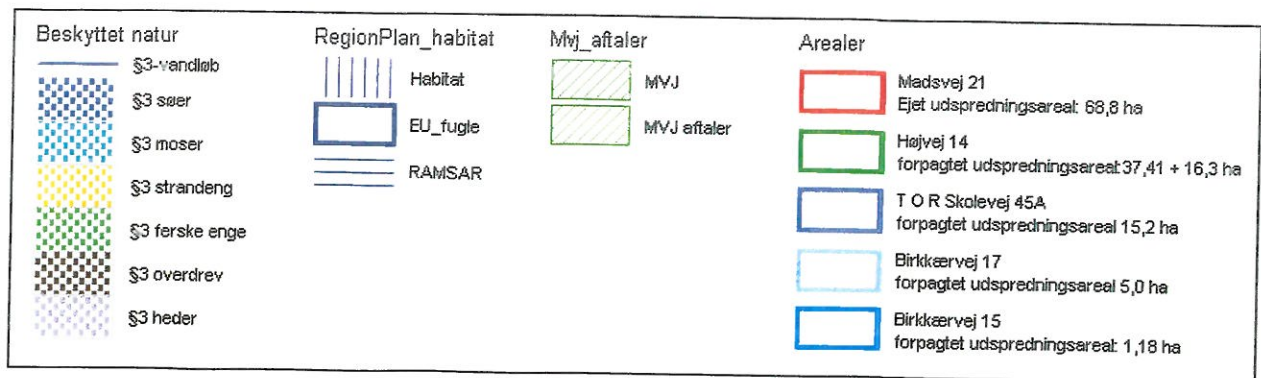
Per Overgaard ønsker at udvide sin svineproduktion på Madsvej 21, Tæbring, 7900 Nykøbing M. Produktionen er i dag på 7.200 slagtesvin om året, i alt 202 DE, og den ønskes udvidet til 13.420 producerede slagtesvin fra 30-102 kg. Efter den planlagte udvidelse vil ejendommens dyrehold være på i alt 376,7 DE.

I forbindelse med ovennævnte udvidelse ønskes opført en ny stald på ca. 2.500 m² vest for eksisterende driftsbygninger samt ny gylletank på ca. 2.000 m³ placeret sydvest for ejendommen, se figur 2, afsnit 1.4.

1.3 Virksomhedens beliggenhed og arealforhold

Ejendommen ligger i et område udpeget som primært jordbrugsområde, og ejendommens beliggenhed i forhold til naturområder og udspretningsarealer fremgår af figur 1.





Figur 1. Placering af madsvej 21 i forhold til udsprængningsarealer og beskyttet natur

En del af ejendommens arealer er beliggende i et område, der i Regionplan 2005 for Viborg Amt er udpeget til særligt beskyttelsesområde. Samme areal grænser op til et EF-habitatområde og EF-fuglebeskyttelsesområde ved Dragstrup Vig, der ligger ca. 1.000 meter nord for anlægget.

Nord og øst for anlægget ligger 2 arealer med ferske enge. Mod nord er der strandeng og mod nordøst og nordvest overdrev. Henholdsvis 414 m nord og 544 m øst for ejendommen ligger to moser. Alle naturtyperne er omfattet af *naturbeskyttelseslovens* § 3. Udbringningsarealerne er ikke beliggende i beskyttede eller fredede områder.

En del af udsprængningsarealet ligger indenfor strandbeskyttelseszonen og grænser op til SFL-område.

Udbringningsarealerne afvandes mod nord til Dragstrup Vig. En mindre del via Votborg Å med basismålsætning B3 (Karpefisk) samt mod vest til Visby Bredning via Spang Å med basismålsætning B1 (Opvækst laksefisk).

Der er to naboejendomme uden landbrugspligt i nærheden af ejendommen. Til naboen mod vest (Madsvej 28) er der ca. 485 m, til naboen mod nordvest (Ørndrupmark 2) er der ca. 380 m – begge afstande målt fra de eksisterende driftsbygninger. Ca. 270 m mod nord ligger et landbrug (Højvej 2).

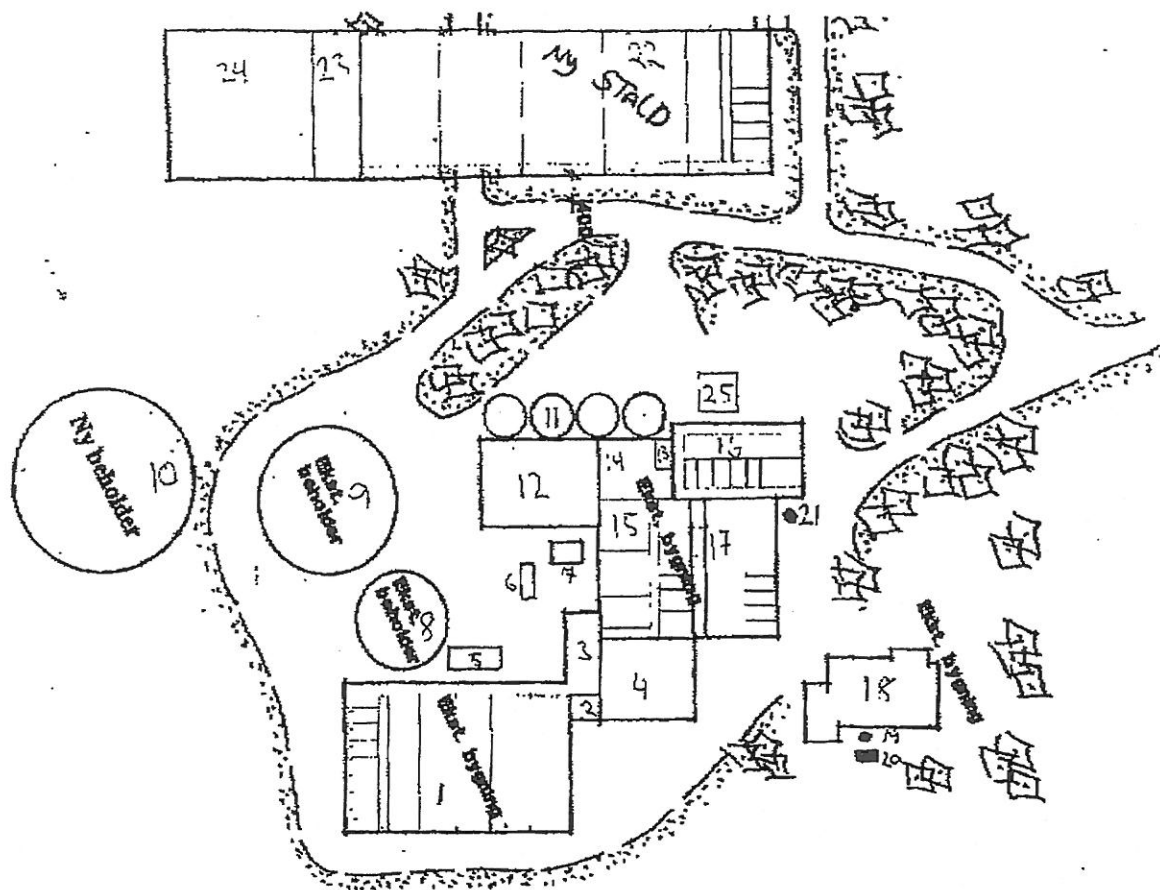
Fra det nye anlæg vil der være ca. 415 m til Madsvej 28, 325 m til Ørndrupmark 2 og ca. 320 m til Højvej 2. De nærmeste landsbyer er Tæbring, hvor afstanden er ca. 1.350 m, samt Rakkeby, hvor afstanden er ca. 2.300 m.

Det nye anlæg placeres 45 m vest for de eksisterende driftsbygninger, og den nye gylletank placeres i umiddelbar tilknytning til den eksisterende gylletank, som er beliggende mod syd, se figur 2, afsnit 1.4.

I forbindelse med projekt vil der ske beplantning omkring ejendommen.

1.4 Indretning af bygninger og placering af opbevaringsanlæg m.m.

Ejendommens bygninger og gylleopbevaringsanlæg vil efter udvidelsen fremstå som angivet på figur 2.



Figur 2: Oversigtsplan over ejendommen efter udbygning

Staldene på Madsvej 21 er oprindelig opført som kvægstalde, men er med årene ændret til slagtesvinestalde inddelt i 4 sektioner med plads til henholdsvis 1.200, 250, 187 og 400 grise på stald. Gulvprofilen i den gamle stald er fuldspaltegulv for de tre sektioner og delvis spaltegulv i den ene sektion.

De nye staldbygninger dimensioneres med plads til 2.000 slagtesvin på stald og etableres med spaltegulv, gyllekældre med tilledning til gyllebeholder.

I alle stalde – nye som gamle – foretages overbrusning. Hele gødningssystemet på ejendommen er baseret på gylle.

1.5 Gødningsproduktion og -håndtering

Årsproduktionen af husdyrgødning før udvidelsen er på ca. 4.600 m³ gylle og ca. 6.435 m³ gylle efter udvidelsen.

Efter udvidelsen foretages lavteknologisk separation af al gylle. For nærmere detaljer se bilag 3. Under separationsprocessen bliver væskemængden delt i en fiberfraktion (ca. 15%) og en væskefraktion (ca. 85%). Væskefraktionen på ca. 5.470 m³ anvendes på ejendommen. Fiberfraktionen på ca. 965 m³ afsættes til ekstern modtager.

Den tynde fraktion (rejectet) fra gylleseparationen anvendes som gødning på bedriften og opbevares i gylletanke.

Den kompostlignende fiberfraktion på 965 m³ vil enten blive frasepareret direkte i en lukket container for videre transport eller opbevaret i overdækket stak, jf. de gældende regler.

Rejectet vil ikke danne naturligt flydelag. Der vil derfor enten blive etableret et kunstigt flydelag i form af halm, leca, plastic eller lignende eller fast overdækning af gylletanke.

Den tynde fraktion fra gylleseparation udbringes med traditionelt slæbeslangeudstyr.

En oversigt over virksomhedens kapacitet fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Oversigt over opbevaringskapacitet til flydende gødning på ejendommen

Art	Eks. staldanlæg (m ³)	Nye stald- og opbevaringsanlæg (m ³)	I alt (m ³)
Gyllekældre	405	1.008	1.413
Fortanke	125	-	125
Gylletanke	2.613	2.010	4.623
I alt	3.143	3.018	6.161

Opbevaringskapaciteten på ejendommen svarer til 13,5 mdr. udregnet for den fraseparerede fyldende fraktion, mens opbevaringskapacitet for ikke separeret gylle er ca. 11,5 mdr.

(6.161 m³ opbevaring/5.470 m³ gylleproduktion * 12 mdr. = 13,5 mdr. og 6.161 m³ opbevaring/6.435 m³ gylleproduktion * 12 mdr. = 11,5 måned).

1.6 Ventilationsanlæg

Ventilationssystemet i de gamle og nye stald bliver ens. Systemerne er baseret på undertryk, og der anvendes ikke gulvudsugning.

I den gamle stald er der 6 afkast, og i den nye stald bliver der ca. 12 afkast placeret ved tagfladen.

Ventilationskapacitet vil afhænge af belægningsgrad og klima og variere fra 272.000 m³/time til 54.400 m³/time beregnet som gennemsnit for hele staldsystemet.

1.7 Ressourceforbrug

Ejendommens ressourceforbrug fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Ejendommens årlige forbrug af vand og energi før og efter udvidelse

Ressource	Forbrug før udvidelse	Mængde efter udvidelse
Drikkevand og vaskevand	4.024 m ³	7.500 m ³
Markvanding	0 m ³	0 m ³
El	107.000 kWh	198.800 kWh
Fyringsolie / brændstof	0 tons	8,5 tons

Energiforbruget er primært relateret til ventilation og produktion af foder, herudover er medregnet energi til lys og gyllepumper.

Der er ingen opvarmning i det nuværende anlæg, og brændstof til markmaskiner opbevares på Højvej 14.

Vandforbruget består af drikkevand til slagtesvinene og rengøring af stier.

1.8 Udbringingsarealer

Drift med 376,7 DE kræver 269,0 ha til udspredning af husdyrgødning, med et harmonikrav på 1,4 DE/ha.

Bedriftens areal til udbringning af husdyrgødning fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Oversigt over bedriftens dyrehold og areal – efter udvidelse

Ejendomme	Dyreenheder (DE)	Samlet areal (ha)	Harmoniareal (ha)
Madsvej 21	376,7	102,8	85,1
Forpagtninger:			
Højvej 14		60,8	37,41
TOR Skolevej 45A		15,2	15,2
Bierkjær 17		5,8	5,0
Bierkjær 15		1,2	1,18
I alt		185,8	143,89

Placeringerne af ejede og forpagtede udspretningsarealer fremgår af figur 1, afsnit 1.3.

Der er 20,3 ha med MVJ-aftale i form af græs uden tilførsel af kvælstof, der ikke er medregnet i det angivne harmoniareal på 143,89 ha i tabel 3.

Afsætningen af fiber fra lavteknologisk gylleseparationsanlæg modsvarer et lokalt udspretningsareal på 127 hektar ~ 178 DE.

Der er 143,89 ha til rådighed til udbringning af husdyrgødning på bedriften samt afsætning af fiber svarende til 127 ha, så der i alt er 270,89 ha. Harmonikravet på 269 ha ved 1,4 DE/ha er således opfyldt.

1.9 Kvælstof emission og deposition

Den årlige ammoniak deposition fra stald, mark og lager før og efter udvidelsen fremgår af tabel 4.

Tabel 4. Årlig emission af ammoniak fra stald, lager og mark – før og efter udvidelse

Emission	Før udvidelse	Efter udvidelse	Ændring (kg NH ₃ -N, afrundet)
Emission fra stald	3.635	5.658	2.023
Emission fra lager	382	638	256
Emission ved udbringning	1.160	812	348
Samlet emission	5.177	7.108	1.931

Der er desuden beregnet teoretisk kvælstofdepositionen på baggrund af emissionen fra stald og lager i nærliggende naturarealer, se tabel 5. Deposition fra udbringning er ikke medregnet her, da fordampning i forbindelse med udbringning er relativ lav.

Tabel 5. Årlig deposition af ammoniak beregnet på baggrund af ammoniakemission fra stald og lager før og efter udvidelse

Område	Før udvidelse	Efter udvidelse	Ændring
Mose, 544 m øst for anlæg	1,43	2,25	0,8
Habitatområde 177, 1052 m nord-øst for anlæg	0,53	0,82	0,3
Mose, 413 m nord for anlæg	1,88	2,94	1,0
Strandeng i EF-habitatområde 177, 997 m nord for anlæg	0,32	0,50	0,2

1.10 Kvælstofudvaskning

Kvælstofbalancen og – udvaskningen før og efter udvidelsen fremgår af tabel 6.

Tabel 6. Kvælstofbalance og kvælstofudvaskning før og efter udvidelsen

	Før udvidelse	Efter udvidelse
N tilført (kg/ha)	177	165
N-bortførsel med afgrøder (kg/ha)	101	98
N-balance (tilførsel–bortførsel), (kg/ha)	76	67
Udvaskning i alt (kg/ha)	60	57
Udvaskning i alt (mg nitrat/l)	56	53
Nitratkoncentration, øvre grundvand, mg/l	38	35

Der er regnet med 33 % reduktion mellem rodzonen og det øvre grundvandsspejl og en udvaskning fra udyrkede arealer på 10 kg N pr ha. Der indgår 20,3 ha med MVJ-græs i modelberegningerne.

Udvaskningsberegningen er foretaget med Simmelsgård IIIb, som bygger på de sammenhænge, der er fundet mellem målte udvaskningsresultater og dyrkningsforudsætninger som blandt andet afgrødesammensætning, jordtype og gødningstildeling. Andelen af udyrkede arealer indgår også i beregningerne.

Tabellen viser, at kvælstofudvaskningen ikke øges efter udvidelsen dels pga., at udnyttelsesprocenten for gyllens kvælstof er øget fra 75 % uden separation af gylle til 90 % ved separation af gylle, og dels ved at sædskiftet er ændret, så der er efter udvidelsen hvert år dyrkes 7,5 ha vårbyg med udlæg af en efterafgrøde til opsamling af kvælstof om efteråret.

En del af det kvælstof, der udvaskes fra rodzonen, genfindes i vandløbene. På baggrund af resultaterne fra DMU's Landovervågningsprogram viser gennemsnitsberegninger, at ca. 15 % af den udvaskede kvælstofmængde når vandløbene for sandjorde og ca. 52 % for lerjorde. Disse tal anvendes til beregning af udvaskningen til Limfjorden, jævnfør Viborg Amts administrationspraksis.

Beregningerne viser en tilførsel af kvælstof til Limfjorden via vandløb på 15 kg N pr. ha før udvidelsen og 14 kg N pr. ha efter udvidelsen.

Der er indgået MVJ-aftale for 20,3 ha græs med 0 kg N pr. ha i både før og efter situation.

1.11 Fosforbalance

I tabel 7 er fosforbalancen for ejendommen før og efter udvidelsen opgivet.

Tabel 7. Fosforbalance før og efter udvidelse

	Før udvidelse	Efter udvidelse
P-tilførsel med gødning, kg	3.288	2.979 ¹⁾
P-bortførsel med afgrøder, kg	2.382	2.979
P-balance (tilførsel-bortførsel), kg	906	0
P-balance opgjort pr. ha	8,3	0

¹⁾Tallet er inklusiv 2.980 kg P bortført med fiberfraktionen

Beregningerne er foretaget med Simmelsgård IIIb. Fosforbortførslen styres ved mængden af fædningskemikalie tilsat under separeringsprocessen.

1.12 Støj og støv

Støjkilder er foder-, formalings- og blandingsanlæg, transportsystemer, kompressorer, ventilation samt maskiner til markarbejde.

Formalings- og foderanlægget er placeret i en lukket bygning, og støjen i en afstand af 1 m fra bygningen vil ikke overstige 70 dB(A). Blandekar og kompressor er placeret i lukket isoleret bygning.

Maskiner til markarbejde vil medføre støj i de perioder, hvor der er aktivitet i marken. Støjen er ikke udover, hvad der er normalt for øvrige landbrug i området.

Støvkilder er foderanlæg og – håndtering samt ventilationsskorstene. Håndtering af fodermidler og blanding af foder foregår i lukket lade og siloer. Omgivelserne vil derfor ikke blive påført støvgener herfra.

Grise afgiver støv i form af hud, der nedbrydes og skaller af. Støvet samler sig i stalde, men en del ventileres ud gennem skorstenene. Staldene rengøres mellem hvert hold grise, og der er overbrusningsanlæg, der kan medvirke til at binde en del af støvet.

1.13 Lugt

Lugtemissionen og geneafstanden før og efter udvidelsen er beregnet efter "Vejledende retningslinier for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne (FMK), 2002. Resultaterne af beregningerne fremgår af tabel 8.

Tabel 8: Lugtemission og geneafstand

	Før udvidelse	Efter udvidelse
Lugtemission (LE/s)	18.090	33.718
Geneafstand (m)	135	184

De nærmeste naboer er beliggende ca. 270 m nord og 325 m nordvest for anlægget.

1.14 Spildevand

Spildevand fra husholdning føres til septiktank.

Vask- og påfyldning af marksprøjten foregår på betonplads med afløb til fortank.

1.15 Fluer

Der indsættes rovfluer. Desuden kemisk bekæmpelse om nødvendigt.

1.16 Affald

Olie- og kemikalieaffald opbevares i aflåst rum uden afløb. Farligt affald bortskaffelse via I/S MOK eller Containerpladen, Nørrebro 106, Nykøbing M.

Husholdning er tilmeldt almindelig dagrenovation.

Døde dyr opbevares i lukket kølecontainer. Dyrene bortskaffes til destruktionsanstalt.

1.17 Sprøjtemidler og medicin

Sprøjtemidler opbevares i en aflåst kummefryser i maskinhus.

Medicin opbevares i aflåst rum/skab, rester bevares i godkendt emballage og bortskaffes via kommunal ordning.

1.18 Til- og frakørselsforhold

Hovedparten af transporterne til og fra virksomheden forgår fra kommunevejen Madsvej.

Det gennemsnitlige antal transporter pr. dag til og fra virksomheden er knap 4.

Antallet af transporter til og fra ejendommen efter udvidelsen vurderes at være uændret, idet en øget transport af foder til ejendommen modsvarer af, at afhentningen af døde dyr reduceres til en gang om ugen mod dagligt før udvidelsen. Desuden nedsættes modtagelsen af smågrise til hver 14. dag mod en gang om ugen før udvidelsen.

Udbringningsarealerne ligger forholdsvis samlet i nærheden af ejendommens bygninger. Den længste transportafstand er 3.600 m til det forpagtede areal på TOR Skolevej 45A.

1.19 Oplysninger om virksomhedens valg af bedste tilgængelige teknik

I forbindelse med produktionsudvidelsen vil husdyrgødningen blive behandlet i et lavteknologisk separationsanlæg (se bilag 3). Den tynde fraktion fra gylleseparationen vil blive anvendt på ejendommen. I den husdyrgødning, der udspreddes på ejendommen, vil der være en øget udnyttelse af kvælstof i forhold til almindelig husdyrgødning, dette vil reducere risikoen for udvaskning betydeligt. Forsøg med denne fraktion har vist udnyttelsesprocent for kvælstof i gødningen på 90 – 100 % mod ca. 65 – 75 % i traditionel gylle. Da den forarbejdede husdyrgødning har et meget lavt indhold af tørstof og organiske næringsstoffer, er risikoen for overfladeafstrømning også reduceret betydeligt. Ved separation vil størstedelen af det organiske kvælstof og fosfor tilbageholdes i fiberfraktionen. Denne fraktion transporteres bort fra ejendommen til videre forarbejdning.

2 Bilag 2 Morsø Kommunes vurdering

2.1 Renere teknologi

Miljøbeskyttelsesloven har til formål at forebygge og bekæmpe forurening af luft, vand, jord og undergrund, samt vibrations- og støjulemper. Desuden bygger *Miljøbeskyttelsesloven* på et princip om at anvende den mindst forurenende teknologi. Virksomheden skal derfor indrettes og drives på en sådan måde, at anvendelsen af ressourcer, herunder energiforbrug og affaldsfrembringelse begrænses mest muligt.

Virksomheder er ved nyanskaffelser forpligtiget til, inden for en rimelig økonomisk ramme, at anvende den bedst tilgængelige teknologi. Morsø Kommune vil i den forbindelse gøre opmærksom på eksistensen af BAT-blade (Bedste Available Teknologi) for landbrug.

Virksomheden er ikke omfattet af *Bekendtgørelse om grønt regnskab*³, men Morsø Kommune vurderer, at der vil være en miljømæssig gevinst ved, at virksomheden påbegynder udarbejdelsen af Grønt Regnskab. Grønne regnskaber skaber fokus på landbrugs ressource- og næringsstofforbrug og er et godt redskab i forbindelse med udarbejdelse af handlingsplaner og målsætninger, der skal sikre, at virksomheden til stadighed udvikler sig i en miljømæssig positiv retning. Der er derfor i miljøgodkendelsen stillet vilkår om, at virksomheden skal påbegynde udarbejdelsen af Grønt Regnskab, svarende til programmet Grønt Regnskab, Landbrugets Rådgivningscenter, 2001.

Morsø Kommune finder det relevant, at det grønne regnskab indeholder en status for områderne lugt, støj og støv, samt renere teknologi og naturbevarelse, herunder f.eks. konkrete tiltag til at reducere kvælstof- og fosforudvaskningen og ammoniakemissionen. Ansøger anbefales at forholde sig til, hvorfor der er eventuelle afvigelser i forhold til sidste år, og hvilke tiltag der forventes gennemført indenfor de enkelte områder i det kommende år.

Det grønne regnskab skal desuden indeholde dokumentation for modtager og mængde af fiberfraktion fra gyllesepareringen.

2.2 Luft og lugt

Beregninger efter FMK's vejledning viser, at nærmeste naboejendomme ligger væsentlig længere væk end den teoretiske geneafstand på 184 m, og Morsø Kommune vurderer derfor ikke, at der vil blive lugtmæssige gener fra staldene på Madsvej 21 efter udvidelsen.

For at begrænse lugtgenerne lokalt, kan lugtemissionen fra staldventilationen reduceres ved at sikre en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde. Der stilles derfor vilkår om, at der i staldene ikke må findes unødvendige våde områder og fast gødning på gulv og spalter, ligesom ventilationssystemet skal rengøres og justeres minimum 1 gang årligt.

Morsø Kommune anbefaler, at naboer til udbringningsarealer altid oplyses om udbringningstidspunkter i god tid, for derved at begrænse gener ved udbringningen og deraf følgende klager.

³Bekendtgørelse nr. 753 af 25. august 2001 om visse virksomheders pligt til at udarbejde Grønt Regnskab.

2.3 Støj

Virksomheden ligger relativt isoleret. Det er Morsø Kommunes opfattelse, at støjbidraget fra virksomheden er begrænset og derved ikke giver anledning til væsentlige gener for omgivelserne. For at reducere evt. støj fra ventilationsanlægget er der stillet vilkår om en årlig justering af ventilationsanlægget.

2.4 Affald

Virksomheden fremskaffer farligt affald i form af f.eks. medicin- og pesticidrester, kanyler mv., animalsk affald i form af selvdøde dyr og dagrenovationslignende affald så som plast, papir mv.

Bortskaffelse af farligt affald skal ske til I/S MOK. Den kommunale modtageplads på Nørrebro, Nykøbing M er kun til affald fra private.

For at undgå smittespredning og uhygiejniske forhold, er der stillet vilkår om, at animalsk affald skal opbevares i container eller overdækkes med fast, tæt overdækning - f.eks. kadavercap - indtil afhentning.

Alt affald skal i øvrigt afhentes og behandles i overensstemmelse med de til enhver tid gældende affaldsregulativer for Morsø Kommune, ligesom reglerne i *affaldsbekendtgørelsen*⁴ og senere ændringer skal overholdes.

2.5 Opbevaring af husdyrgødning

Produktionssystemet på ejendommen er etableret således, at al gødning ledes til gyllebeholder. Ejendommen har en opbevaringskapacitet på 6.161 m³ til flydende gødningsvarende til ca. 13,5 mdr., når gyllen er separeret i lavteknologisk anlæg og 11,5 mdr. når gyllen ikke er separeret. Kravet om mindst 9,0 måneders opbevaringskapacitet er således opfyldt for flydende gødning.

Den faste fraktion (efter separering) skal til enhver tid opbevares efter reglerne som de fremgår af *husdyrgødningsbekendtgørelsen*⁵. Morsø Kommune gør opmærksom på, at fra den 1. august 2004 skal alle markstakke eller oplag af fast husdyrgødning uden daglig tilførsel, holdes overdækkede med kompostdug eller anden lufttæt materiale.

Morsø Kommune vurderer, at opbevaringen af husdyrgødningen på ejendommen er i overensstemmelse med gældende regler og dermed ikke giver anledning til væsentlig forurening af omgivelserne.

2.6 Jord, grundvand og vandløb

I forbindelse med landbrugsvirksomhed er forureningen af jord- og vandmiljøet primært relateret til brugen af næringsstoffer i planteavl og i mindre grad anvendelsen af pesticider i konventionel landbrugsdrift.

2.6.1 Fosfor

Der tilføres i dag mere fosfor til landbrugsjord, end der fjernes med afgrøderne. Det betyder, at der er risiko for tab af fosfor til omgivelserne. Fosfor tabes primært fra landbrugsjord ved erosion. Regnvand, smeltevand eller vind transporterer fosfor væk fra

⁴Bekendtgørelse nr. 619 af 27. juli 2000 om affald.

⁵Bekendtgørelse nr. 604 af 15. juli 2002 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

marken med jorden. Desuden sker der tab ved udvaskning gennem drænen. Et direkte tab af fosfor til vandløbene sker ved vandløbenes nedbrydning af brinkerne.

Madsvej 21 har udbringningsarealer, der afvandes til Limfjorden i et område, der i Regionplan 2005 for Viborg Amt har skærpet målsætning og er udlagt som habitatområde, det er derfor Morsø Kommunes vurdering, at tilførslen af fosfor til Limfjorden fra ejers arealer skal begrænses så vidt muligt.

Ansøger indfører lavteknologisk gylleseparering i forbindelse med udvidelsen, og VVM-redegørelsen og tillæg nr. 19 til Regionplan 2005 for Viborg Amt er baseret på, at fosfortilførslen til markerne ikke overstiger mængden afgrøderne optager.

Det er Morsø Kommunes vurdering, at det er realistisk at opnå en fosforbalance på 0 på ejendommens udspretningsarealer ved lavteknologisk separering af husdyrgødningen, hvor gyllen blive separeret i en fiberfraktion og en væskefraktion. Der stilles derfor i miljøgodkendelsen vilkår om, at tilførslen af fosfor på ejendommens udspretningsarealer ikke må overstige fraførslen af fosfor fra samme arealer beregnet som et gennemsnit over 5 år.

2.6.2 Kvælstof

Kvælstof fra landbrugsvirksomheder afgives til omgivelserne dels ved fordampning (emission) og dels ved udvaskning.

Ammoniakfordampning

Fordampning (emission) af kvælstof fra virksomheden sker i form af ammoniak fra stalde, lager (gyllebeholdere) og udbringning. Der er i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse foretaget en beregning af ammoniakfordampningen fra stalde, lager og udbringning. Beregningen viser en samlet ammoniakfordampning fra virksomheden på 7.108 kg NH₃-N/år, hvor knap 90 % stammer fra stalde og lager på ejendommen ($6.295/7.108 = 88,6\%$), dvs. ca. 10 % fordampes i forbindelse med udbringning.

Tabet af ammoniak fra landbrugsvirksomheder vil ophobes i de omkringliggende naturområder, hvor tålegrænserne for kvælstof ligger på et niveau fra 5 kg N/ha/år for de mest følsomme højmoser til mere end 30 kg N/ha/år for de mindst følsomme skovområder (*J. Bak, 2001, Danmarks Miljøundersøgelser*).

Viborg Amt har i forbindelse med VVM-redegørelsen besigtiget naturområderne omkring ejendommen, og vurderet, at de to nærliggende moseområder mod nord og øst i forvejen er stærkt næringspåvirkede, og at den beregnede deposition på henholdsvis 1,0 og 0,8 kg N/ha/år yderligere, som resultat af udvidelsen, ikke vil forringe lokaliteterne yderligere.

Ca. 1000 m nord for ejendommens bygninger ligger EF-habitatområde og EF-fuglebeskyttelsesområde. Strandengene, overdrevene og rigkærene beliggende i EF-habitatområdet er beregnet at blive påvirket med yderligere op til 0,3 kg N/ha/år som resultat af udvidelsen. Under amtets besigtigelse blev det konstateret, at det nærmest liggende overdrev og væld er kalkpåvirkede og fosforbegrænsede og derfor meget tolerante overfor N-deposition. Ligeledes gælder, at strandenge generelt er meget tolerante over for N-deposition.

Alle områderne afgræsses af dyr, og der er indgået MVJ-aftaler på størstedelen af area-
lerne. Amtet vurderer, at afgræsningen fjerner mere kvælstof fra områderne end der
tilføres via deposition, og områdernes tålegrænse for kvælstoftilførsel vil ikke blive over-
skredet som følge af projektet. En forudsætning er, at arealerne fortsat holdes afgræs-
sede og fri for gødning, ud over det dyrene på naturligvis afsætter under græsningen.

Ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning vurderes at være så begræn-
set, at den ikke vil bidrage til en betydelig kvælstofdeposition på naturarealerne.

Ansøger bruger slæbeslanger i forbindelse med udbringning af den flydende fraktion og
planlægger at sikre flydelagene på ejendommens gyllebeholdere med leca, fast over-
dækning eller lign. Morsø Kommune vurderer således, at udbringningen af gylle og op-
bevaringen på ejendommen er hensigtsmæssig i forhold til at begrænse ammoniak-
emissionen fra ejendommen mest mulig.

Morsø Kommune vurderer på baggrund af Viborg Amts besigtigelse og VVM-
redegørelse, at den øgede ammoniakemission fra staldanlæg og lager og deraf følgen-
de deposition i naturområderne omkring Madsvej 21 ikke at have væsentlig betydning
for sammensætningen af flora og fauna i nærliggende naturområder.

Morsø Kommune vurderer således, at ammoniakemissionen fra virksomheden er ac-
ceptabel og der er derfor ikke stillet vilkår om at begrænse af ammoniakfordampningen
fra anlæg eller i forbindelse med udbringning.

Morsø Kommune understreger dog, at det altid er vigtigt, at udbringning af gødning sker
under de bedst mulige teknologiske og vejrmæssige forhold, for til enhver tid at be-
grænse kvælstofpåvirkningen af nærliggende naturområder mest muligt.

Kvælstofudvaskning

Udvaskning af kvælstof sker efter udspreddning på markerne, hvor kvælstof i jorden kan
udvaskes til overfladevand og grundvand.

De næringsstoffer, der udvaskes fra landbrugsarealerne vil først og fremmest kunne
påvirke de søer og marine områder, som stofferne føres til, hvorimod vandløbene i min-
dre omfang vil blive påvirket af næringsstofferne. Der er i dette projekt ikke tale om af-
vandning via højt målsatte vandløb (Votborg Å med basismålsætning B3 og Visby Bred-
ning via Spang Å B1), og Morsø Kommune vurderer, at betydningen for vandløbene vil
blive begrænset.

Udbringningsarealerne afvandes mod nord til Limfjorden ved Dragstrup Vig. Beregnin-
gerne viser en tilførsel af kvælstof til Limfjorden på 15 kg N pr. ha før udvidelsen og 14
kg N pr. ha efter udvidelsen. Husdyrgødningen udbringes med selvkørende slangeud-
lægger i vækstperioden. Da den separerede gylle har en meget lav viskositet, vil den
meget hurtig trænge ned i jorden og blive udnyttet af planterne, og der regnes derfor
med en udnyttelsesprocent på 90 % i modsætning til en udnyttelsesprocent på 70 %
ved brug af traditionel ubehandlet gylle. Da der kun er et lille indhold af organisk stof i
separeret gylle, vil risikoen for afstrømning/erosion til vandløb desuden reduceres bety-
deligt i forhold til anvendelse af traditionel husdyrgødning.

Morsø Kommune vurderer på den baggrund, at kvælstofudvaskningen til Limfjorden
holder sig indenfor Viborg Amts grænse på 14 kg N/ha.

Ca. halvdelen af udbringningsarealerne ligger i et område, der i Regionplanen 2005 for Viborg Amt er udpeget som område med begrænsede drikkevandsinteresser. Den anden halvdel ligger i område med drikkevandsinteresser (OD).

Nitratindholdet i det vand der forlader rodzonen og danner det øvre grundvand, er beregnet til 38 mg/l. Beregningen af udvaskningen af kvælstof fra virksomheden overholder således den generelle grænseværdi for nedsivning fra rodzonen til det øvre grundvandsspejl på 50 mg/l i områder med drikkevandsinteresse (OD) i Viborg Amt. Alle virksomhedens udspretningsarealer ligger i OD-område.

For at sikre, at udvaskning til såvel overfladevand som grundvand begrænses mest muligt, stilles der vilkår om, at nitratudvaskningen til det nydannede grundvand, der ligger i et nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser (OSD-område), ikke må overstige 40 mg/l, og at nitratudvaskningen i områder med drikkevandsinteresser (OD-område) ikke må overstige 50 mg/l til det nydannede grundvand.

Morsø Kommune vurderer generelt, at virksomhedens anvendelse og håndtering af husdyrgødning sker på en sådan måde, at kvælstofbelastningen i de nærliggende omgivelser begrænses mest muligt, og der stilles derfor ikke yderligere vilkår om håndteringen og anvendelsen af næringsstoffer.

2.6.3 Pesticider

Pesticider er fællesbetegnelse for kemikalier til brug for bekæmpelsen af ukrudt, svampe og insekter i planteavlen. Virksomheden drives konventionelt, og har således et forbrug af diverse pesticider. Der anvendes alene pesticider i driften, der er godkendt af Miljøstyrelsen, og det er Morsø Kommunes opfattelse at såvel anvendelse, håndtering som opbevaring sker forsvarligt og efter gældende lovgivning. For at undgå diffus tilledning af pesticider til omgivelserne stilles krav om etablering af vaskeplads på ejendommen med afløb til gyllebeholder.

2.7 Til- og frakørsel

Antallet af transporter til og fra virksomheden vil i forbindelse med udvidelsen af dyreholdet forblive uændret. Det er Morsø Kommunes vurdering, at transporterne til og fra virksomheden ikke vil give anledning til væsentlige gener for omgivelserne.

2.8 Morsø Kommunes samlede vurdering

Generelt fremstår virksomheden Madsvej 21, som en veldrevet husdyrproduktion. Virksomheden er omfattet af reglerne i *Husdyrgødningsbekendtgørelsen*, og Morsø Kommune gør opmærksom på, at reglerne som de fremgår der til enhver tid skal overholdes.

Virksomheden ejer omkring 102 ha og Morsø Kommune opfordrer derfor virksomheden til at få udarbejdet en naturplan for ejendommens jorde. En naturplan har til mål at skabe opmærksomhed på de natur- og kulturhistoriske værdier på ejendommen, og fungere som et redskab/vejledning til pleje og forbedring af naturområderne på ejendommen.

Det er Morsø Kommunes opfattelse, at driften af ejendommen med de stillede vilkår i nærværende miljøgodkendelse vil ske uden væsentlig miljømæssig påvirkning af omgivelserne og samtidig sikre, at virksomheden udvikler sig i en miljømæssig positiv retning.

For begge løsninger kan behandlingen ske med et stationær eller et mobilt anlæg.

Begge typer af anlæg har en størrelse således, at de kan rummes i en traditionel lastbilanhænger. Driften af anlæggene vil kunne ske indenfor de rammer, der i forvejen er i miljøgodkendelsen vedr. lugt, støj og støv.

Forebyggelse af uheld ved driftsstop

Sikring mod spild og lækage af gylle sker ved, at anlægget er udstyret med flowvagt flere steder og ved overløbssikring af kar. Sker der en opstuvning af materiale eller en lækage ved anlægget, sker der automatisk en nedlukning af anlægget, og der sendes en alarm over mobiltelefon til driftspersonalet. Yderligere står anlægget på en betonplads med afløb til fortank, så evt. spild opsamles.

Hjælpestoffer

Hjælpestoffer: Ved dekantering skal der ikke bruges hjælpestoffer ud over el og vand. Ved kemisk fældning skal der tilsættes polymer (Optifloc C-2364) og evt. jernsulfat (PIX-115).

Fiber fra separation

Fibren fra separationen vil blive afsat som beskrevet i ansøgningen. Fibren vil enten blive frasepareret i en container for videretransport eller blive opbevaret på ejendommen til senere afhentning. Den kompostlignende fiber vil kunne opbevares i lighed med dybstrøelse.

Reject fra separation

Rejectet fra separationen vil ikke danne naturligt flydelag, og der vil derfor skulle etableres overdækning i form af halm, leca, plastik eller lign. Rejectet vil alternativt kunne opbevares i overdækket tank eller lagune. Rejectet vil kunne udbringes på lokale udbringningsarealer. I henhold til husdyrbekendtgørelsen kan der tilføres 168 kg N/ha til dette produkt. Fosformæssigt vil det være muligt at tilpasse gødningsmængden til planternes behov.

Fordeling af næringsstoffer i fraktioner fra gylleseparation

Der afsættes ca. 965 tons gylle med fiberfraktionen eller svarende til 178 DE til ekstern modtager.

Næringsstofsammensætningen i fiber- og vædskefraktion reguleres under separationsprocessen, således væskefraktionen svarer til 198,9 DE med i kvælstofkoncentration på 120 kg N pr. DE jf. Skov- og Naturstyrelsens retningslinier om⁹ fortolkning af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 28 stk. 11.

Ca. 25 % af gyllens kvælstof findes i fiberfraktionen efter separationen og ca. 75 % af gyllens kvælstof findes i væskefraktionen efter separationen. Den præcise fordeling reguleres under separationsprocessen, således antallet af dyreenheder og kvælstofkoncentration i væskefraktionen svarer til 198,7 DE.

Fiberfraktionens fosforindhold reguleres med mængden af tilsat polymer og evt. jernsulfat, således at det er muligt at opnå fosforbalance på bedriften ved at afsætte fiberfraktionen til ekstern modtager.

